

Vergaderjaar 2013–2014

33 750 V

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2014

J

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 4 september 2014

De vaste commissie voor Immigratie & Asiel / JBZ-raad¹ heeft op 8 juli 2014 de brief van 6 juni 2014 inzake naleving mensenrechten immigranten EU-buurlanden besproken.² De leden van de fractie van **GroenLinks** hebben de Minister van Buitenlandse Zaken en de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie hierover nog een aantal vragen gesteld en opmerkingen gemaakt bij brief van 15 juli 2014. De leden van de fracties van de **VVD** en van het **CDA** hebben zich bij deze vragen aangesloten.

De Minister van Buitenlandse Zaken en de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie hebben op 3 september 2014 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Immigratie & Asiel / JBZ-raad, K. van Dooren

¹ Samenstelling:

Holdijk (SGP), G.J. de Graaf (VVD), Slagter-Roukema (SP), Franken (CDA), vac. (PvdA), Nagel (50PLUS), Ruers (SP), Van Bijsterveld (CDA), Duthler (VVD), Huijbregt-Schiedon (VVD), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU), Strik (GL), Beckers (VVD), Beuving (PvdA), De Boer (GL), Faber-van de Klashorst (PVV) (*vicevoorzitter*), Th. de Graaf (D66), Ter Horst (PvdA) (*voorzitter*), De Lange (OSF), Lokin-Sassen (CDA), Popken (PVV), Reynaers (PVV), Scholten (D66), Schrijver (PvdA), Swagerman (VVD), Gerkens (SP)

² EK, 2013–2014, 33 750 V, H.

BRIEF AAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Den Haag, 15 juli 2014

De vaste commissie voor Immigratie & Asiel / JBZ-raad heeft op 8 juli 2014 uw brief van 6 juni 2014 inzake naleving mensenrechten immigranten EU-buurlanden besproken.³ De leden van de fractie van **GroenLinks** hebben hierover nog de volgende vragen en opmerkingen. De leden van de fracties van de **VVD** en van het **CDA** sluiten zich bij deze vragen aan.

De leden van de fractie van GroenLinks hebben met interesse kennisgenomen van de informatie over de mensenrechtensituatie in Marokko ten aanzien van migranten. In de brief van de regering is te lezen dat de Commissie en EDEO aanbevelingen doen aan Marokko om een asiel- en migratiebeleid op te zetten waarin de rechten van migranten worden gegarandeerd. Momenteel is dat nog niet het geval: uitvoering van de bestaande wetgeving blijft nog een uitdaging volgens de EU. Marokko ontkent niet dat er (zwaar)gewonden vallen bij het teruggeleiden van migranten van de Spaanse enclaves naar de grote steden, en biedt zelf geen opvang aan migranten.

De regering verwacht dat de EU ook de komende jaren zal investeren in bescherming van fundamentele rechten van migranten onder het Europees Nabuurschapsbeleid en zo nodig Marokko zal aanspreken op haar verantwoording in deze. Steunt de Nederlandse regering deze inzet? Kan de regering aangeven wat het toetsingskader is om het beschermingsniveau in Marokko te beoordelen? Wanneer achten de regering en de EU de rechten van migranten voldoende geborgd? Hoe onderzoekt en monitort de EU de mensenrechtensituatie in Marokko ten aanzien van migranten en asielzoekers? Wat houdt het aanspreken van Marokko op haar verantwoordelijkheid precies in?

Deze leden wensen te vernemen of de regering bereid is om de Kamer de concrete voorstellen voor de besteding van ENB-middelen aan de verbetering van de rechtsbescherming voor asielzoekers en migranten toe te zenden, zodra ze zijn gepresenteerd aan de lidstaten? Op welke wijze ondersteunt Nederland Marokko bij de bescherming van migranten en asielzoekers, buiten de al genoemde hulp aan slachtoffers van mensenhandel?

Hoewel duidelijk is dat het rechtsbeschermingsniveau nog zeer gebrekkig is, gaat de samenwerking met Marokko op migratiegebied onverminderd verder. Leidt deze samenwerking bij de grensbewaking, terug- en overname van migranten niet tot een situatie waarin migranten en asielzoekers ervan worden weerhouden bescherming te vinden in de Europese Unie, terwijl deze bescherming voor hen niet voorhanden is in Marokko? Hoe beschouwt Nederland de verantwoordelijkheid van de Unie indien een asielzoeker slachtoffer wordt van refoulement of marteling als gevolg van de samenwerking tussen de EU en Marokko op het gebied van migratie?

Is de regering bekend met de vermeende praktijken van push back acties door de Spaanse regering in de Spaanse enclaves naar Marokko? Zo ja, op welke wijze worden deze vermeende praktijken op de Spaans/Marokkaanse grens ten aanzien van migranten besproken in de JBZ-Raad of onderzocht door de Commissie? Is de regering bereid te verifiëren of de Spaanse grenswachten de EU-richtlijnen en het EU Handvest naleven ten

³ EK, 2013–2014, 33 750 V, H.

aanzien van asielzoekers en migranten aan hun buitengrens, en zo nodig de Spaanse regering hierop aan te spreken, aldus vragen deze leden.

De commissie ziet graag de beantwoording binnen zes weken na dagtekening van deze brief tegemoet.

Een gelijklopende brief is verzonden aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie.

De voorzitter van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel /
JBZ-Raad,
G. ter Horst

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN DE
STAATSSECRETARIS VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE**

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 september 2014

Graag bieden wij u hierbij de reactie aan op het verzoek van de vaste commissie voor Immigratie & Asiel / JBZ-raad van 15 juli 2014 met kenmerk 155312.01u inzake Naleving mensenrechten migranten.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,
F. Teeven

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE VRAGEN INZAKE NALEVING MENSENRECHTEN MIGRANTEN

Inzet via het EU Nabuurschapsbeleid, toetsingskader

Vragen Eerste Kamer: *De regering verwacht dat de EU ook de komende jaren zal investeren in bescherming van fundamentele rechten van migranten onder het Europees Nabuurschapsbeleid en zo nodig Marokko zal aanspreken op haar verantwoordelijkheid in deze. Steunt de Nederlandse regering deze inzet? Kan de regering aangeven wat het toetsingskader is om het beschermingsniveau in Marokko te beoordelen? Wanneer achten de regering en de EU de rechten van migranten voldoende geborgd? Hoe onderzoekt en monitort de EU de mensenrechtensituatie in Marokko ten aanzien van migranten en asielzoekers? Wat houdt het aanspreken van Marokko op haar verantwoordelijkheid precies in?*

Antwoord van het kabinet:

Het kabinet steunt een EU-inzet die gericht is op bescherming van fundamentele rechten van migranten in Marokko. Zoals aangegeven in de brief van 6 juni jl. (Kamerstuk 33 750 V) vormt het EU-Marokko actieplan de basis voor samenwerking tussen de EU en Marokko ten aanzien van hervormingen, waaronder ook op het gebied van bescherming van migranten en versterking van het asielbeleid. Hierin is bescherming van de rechten van migranten als doel opgenomen, evenals de ontwikkeling van een internationaal beleid ter bescherming van migranten en asielzoekers. Hierbij is een aantal concrete maatregelen opgenomen, waaronder de versterking van het juridisch en institutioneel kader voor de rechten van asielzoekers, voortgang met implementatie van de principes van de Conventie van Geneve van 1951 en het protocol hierop van 1967 (bij voorbeeld ten aanzien van identificatiemethodes, het «non-refoulement» beginsel en de gevolgen van het verkrijgen van een vluchtelingenstatus), versterking van het migratiebeleid, waarbij rekening wordt gehouden met internationale vereisten t.a.v. bescherming en het bieden van een duurzame oplossing (waaronder integratie) en voortdurende samenwerking met de UNHCR. Het non-refoulement-beginsel uit de Geneefse Conventie vormt het belangrijkste uitgangspunt en kan gezien worden als toetsingskader. De EU monitort de mensenrechtensituatie ten aanzien van migranten en asielzoekers in samenwerking met de Marokkaanse nationale mensenrechtenraad en met actieve betrokkenheid van het hoofd van de EU delegatie, onder andere door humanitaire projecten voor migranten te bezoeken. De EU rapporteert onder andere in de rapportages over het EU Nabuurschapsbeleid over de voortgang ten aanzien van het actieplan. Er vindt een permanente dialoog plaats tussen de EU en de Marokkaanse autoriteiten over de voortgang van de gemaakte afspraken in Rabat. Daarnaast worden de Marokkaanse autoriteiten door de EU aangesproken op de voortgang ten aanzien van gemaakte afspraken in het kader van Associatieraden en de daarbij behorende sub-comités en werkgroepen.

Besteding ENB-middelen, bilaterale inzet

Vragen Eerste Kamer: *Deze leden wensen te vernemen of de regering bereid is om de Kamer de concrete voorstellen voor de besteding van ENB-middelen aan de verbetering van de rechtsbescherming voor asielzoekers en migranten toe te zenden, zodra ze zijn gepresenteerd aan*

de lidstaten? Op welke wijze ondersteunt Nederland Marokko bij de bescherming van migranten en asielzoekers, buiten de al genoemde hulp aan slachtoffers van mensenhandel?

Antwoord van het kabinet:

Er zijn op dit moment nog geen concrete voorstellen ten aanzien van de middelen onder het Europees Nabuurschapsinstrument (ENI) voor Marokko. Allereerst zullen de algemene prioriteiten voor Marokko voor de periode 2014–2017 worden vastgesteld, waarna specifieke projecten kunnen worden opgezet en uitgevoerd. Nederland steunt de opname van maatregelen voor rechtsbescherming van migranten als onderdeel van de prioriteit «democratisch bestuur, rechtsstaat en mobiliteit» in dit kader. Het kabinet zal de Kamer informeren wanneer er concrete projecten worden geïnitieerd op het gebied van rechtsbescherming van asielzoekers en migranten. In het kader van het EU-Marokko mobiliteitspartnerschap hebben verschillende Europese landen, waaronder Nederland, toegezegd Marokko te ondersteunen bij onder meer het bestrijden van illegale immigratie en het vergroten van de capaciteit van de Marokkaanse overheid om asielaanvragen te beoordelen conform de bepalingen van de Geneefse Conventie van 1951 en het 1967 Protocol. Bescherming van migranten maakt hier onderdeel van uit. Concreet gaat het hierbij om het ondersteunen van Marokko bij het vinden van een humane en duurzame oplossing voor in Marokko gestrande migranten door vrijwillige terugkeer naar, en sociaaleconomische re-integratie in het land van herkomst. Respect voor de waardigheid en fundamentele rechten van de migranten is hierbij expliciet als uitgangspunt benoemd. De implementatie van de maatregelen uit het mobiliteitspartnerschap is onderwerp van bespreking tussen Marokko en de EU.

Voorts heeft Nederland de afgelopen jaren een bijdrage geleverd aan een project, uitgevoerd door de Internationale Organisatie voor Migratie, gericht op ondersteuning van Marokko bij het bevorderen van vrijwillige terugkeer en re-integratie van in Marokko gestrande migranten. Ook bij dit project staat het vinden van een humane, waardige en duurzame oplossing voor in Marokko gestrande migranten voorop.

In het kader van het Rabat-proces zet Nederland zich in om een verwijzing naar de Geneefse Conventie, dan wel het principe van «non-refoulement» opgenomen te krijgen in de verklaring van de ministeriele bijeenkomst, gepland in november 2014.

Bescherming in de Europese Unie, refoulement, Spaanse enclaves

Vragen Eerste Kamer: Hoewel duidelijk is dat het rechtsbeschermingsniveau nog zeer gebrekkig is, gaat de samenwerking met Marokko op migratiegebied onverminderd verder. Leidt deze samenwerking bij de grensbewaking, terug- en overname van migranten niet tot een situatie waarin migranten en asielzoekers ervan worden weerhouden bescherming te vinden in de Europese Unie, terwijl deze bescherming voor hen niet voorhanden is in Marokko? Hoe beschouwt Nederland de verantwoordelijkheid van de Unie indien een asielzoeker slachtoffer wordt van refoulement of marteling als gevolg van de samenwerking tussen de EU en Marokko op het gebied van migratie? Is de regering bekend met de vermeende praktijken van push back acties door de Spaanse regering in de Spaanse enclaves naar Marokko? Zo ja, op welke wijze worden deze

vermeende praktijken op de Spaans/Marokkaanse grens ten aanzien van migranten besproken in de JBZ-Raad of onderzocht door de Commissie? Is de regering bereid te verifiëren of de Spaanse grenswachten de EU-richtlijnen en het EU Handvest naleven ten aanzien van asielzoekers en migranten aan hun buitengrens, en zo nodig de Spaanse regering hierop aan te spreken, aldus vragen deze leden.

Antwoord van het kabinet:

Marokko is gehouden de verplichtingen inzake mensenrechten en internationale bescherming na te komen. Vooruitlopend op een herziening van het asiel- en migratiebeleid heeft Marokko daarin de afgelopen periode reeds enkele belangrijke stappen gezet, zoals u eerder gemeld in de brief van 6 juni jl. inzake naleving mensenrechten immigranten EU-buurlanden. Terugkeer vanuit Nederland naar Marokko wordt pas geëffectueerd nadat een eventueel asielverzoek tot een negatieve uitkomst heeft geleid. Daarbij biedt het Nederlandse vreemdelingrechtelijke stelsel de mogelijkheid voor de vreemdeling om de beoordeling van het asielverzoek voor te leggen aan de onafhankelijke rechter alvorens de overdracht aan Marokko plaatsvindt.

Lidstaten hebben de verantwoordelijkheid om te handelen conform principes van relevante EU regelgeving en internationale verdragen, waaronder het principe van non-refoulement. Op grond van het interstatelijke vertrouwensbeginsel gaat Nederland er vanuit dat lidstaten deze verplichtingen naleven. Indien zich in de praktijk incidenten voordoen, dient primair de verantwoordelijke lidstaat deze te onderzoeken. Daarnaast zijn er verschillende instrumenten beschikbaar om ervoor te zorgen dat lidstaten hun verplichtingen naleven. Daarbij is een prominente rol weggelegd voor de Europese Commissie. Zij kan lidstaten aanspreken op eventuele schendingen van het EU recht, en zo nodig een inbreukprocedure starten voor het Europese Hof van Justitie.